

معاون محترم بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

با سلام و احترام

همانگونه که مستحضر هستید دستور عمل "پیشگیری از ترومبوآمبولی وریدی (VTE) در بارداری و پس از زایمان" به منظور پیشگیری از این عارضه توسط اداره سلامت مادران تدوین و طی نامه شماره ۴۰۰/۹۶۳ د مورخ ۹۲/۲/۲ به معاونتهای درمان و آموزشی ارسال شده است. نحوه استفاده از دستورعمل بطور خلاصه به شرح زیر است:

- ۱ - تاربخچه بیمار گرفته شده و ارزیابی عوامل خطر (با توجه به جدول شماره یک) انجام می شود.
 - ۲ - با توجه به نتیجه ارزیابی، بیمار در یکی از گروههای پرخطر، خطر متوسط یا کم خطر قرار داده می شود.
 - ۳ - طبق گروه بندی، اقدام لازم برای بیمار انجام می شود.
- با توجه به سوالات همکاران محترم معاونتهای بهداشت در خصوص این دستور عمل به اطلاع می رسد بررسی عوامل خطر ترومبوآمبولی با محتوی راهنماها و فرمهای خدمات خارج بیمارستانی که در حال اجرا می باشد منطبق بوده و به شرح زیر انجام می شود:

- برخی عوامل خطر ترومبوآمبولی مربوط به سابقه یا ابتلا فعلی به بیماری هستند که عبارتند از: سابقه ترومبوآمبولی وریدی (VTE) قبل از بارداری، ابتلا به ترومبوفیلی، مشکلات طبی مانند: بیماری قلبی یا ریوی، لوپوس، سرطانها، التهابها، سندرم نفروتیک، بیماری سایل سل
- برای عوامل خطر فوق در سطح خارج بیمارستانی و به تفکیک ارائه دهنده خدمت اقدامات زیر تعریف شده است:
 - کارکنان غیر پزشک: در بخش شرح حال فرم مراقبت بارداری سوالی با عنوان سابقه یا ابتلا به بیماری از مادر پرسیده شده و در صورت پاسخ مثبت، مادر نیازمند ارجاع غیر فوری به سطح بالاتر است
 - ماما و پزشک: در جدول ت-۱۶ راهنمای ماما و پزشک ذکر شده که تمامی مادران مبتلا به بیماری باید برای بررسی بیشتر به متخصص مربوطه ارجاع شوند. ضمناً در بازنگری راهنما در ستونهای تاثیر بیماری بر بارداری و توصیه و اقدام، نکات مربوط به ترومبوآمبولی اضافه شده است.
- برخی عوامل خطر ترومبوآمبولی مربوط به وضعیت بارداری فعلی و سایر بیماریها هستند که عبارتند از: سن بیشتر از ۳۵ سال، بارداری سوم یا بیشتر، چاقی، استعمال دخانیات، اعتیاد، واریس، فلج پاها، استفاده از صندلی چرخدار، بارداری چندقلویی، بارداری با روشهای کمک باروری
- برای اکثر عوامل خطر فوق در سطح خارج بیمارستانی و به تفکیک ارائه دهنده خدمت اقدامات زیر تعریف شده است:
 - کارکنان غیر پزشک: این موارد در بخش شرح حال فرم مراقبت بارداری تحت عناوین وضعیت بارداری فعلی و سایر بیماریها از مادر سوال شده و در صورت پاسخ مثبت، نیازمند ارجاع غیر فوری به سطح بالاتر هستند.
 - ماما و پزشک: در جدول ت-۱۸ راهنمای ماما و پزشک، در ستونهای تاثیر بیماری بر بارداری و توصیه و اقدام، نکات مربوط به عوامل خطر ذکر شده که در بازنگری راهنما مطالب مربوط به ترومبوآمبولی اضافه شده است.

• سایر عوامل خطر ترومبوآمبولی مربوط به زمان بستری یا هنگام زایمان هستند و در سطوح خارج بیمارستانی ارزیابی نمی شوند که عبارتند از: سندرم هیپراستیمولیشن تخمدان، استفراغ شدید بارداری، دهیدراتاسیون، پره اکلامپسی، لیبر طولانی، زایمان با ابزار، سزارین، خونریزی پس از زایمان بیشتر از یک لیتر، تزریق خون، عفونت پس از زایمان، اعمال جراحی در دوران پس از زایمان مانند کورتاژ، بستن لوله ها، آپاندکتومی، عفونت سیستمیک مانند پنومونی یا پیلونفریت که نیازمند تجویز آنتی بیوتیک یا بستری در بیمارستان باشد، بستری در بیمارستان یا بی حرکتی (مساوی یا بیشتر از ۳ روز استراحت در بستر)

بنابراین اگر تاریخچه مراجعه کننده بطور صحیح و دقیق گرفته شده و مطابق با محتوی راهنماهای خدمات خارج بیمارستانی از وی مراقبت شود، به موقع به سطح تخصصی ارجاع و اقدام لازم (در صورت نیاز، تجویز دارو یا ...) برای وی انجام می گردد. ضمناً با توجه به اهمیت پیشگیری از این عارضه توجه به نکات زیر ضروری است:

۱ - اگر به دلیل وجود هر یک از عوامل خطر فوق، مادر نیاز به ارجاع دارد در فرم ارجاع عبارت "بررسی از نظر خطر ترومبوآمبولی" نوشته شود.

۲ - در مورد تمام مادران در طی بارداری و پس از زایمان حتی اگر هیچیک از عوامل خطر وجود ندارد، آموزش و توصیه در مورد تحرک و مصرف کافی مایعات و اجتناب از استراحت مطلق (مگر در موارد خاص مانند بیماری پیشرفته قلبی) باید انجام شود.

۳ - در مورد زایمانهایی که در تسهیلات زایمانی انجام می شود علاوه بر اقدامات ذکر شده در مجموعه، آموزش و توصیه در مورد تحرک و مصرف کافی مایعات هنگام ترخیص مادر باید انجام شود.

۴ - در صورت صلاحدید مسئولین و با توجه به نیازهای آموزشی ارائه دهندگان خدمت، مطالعه یا آموزش دستور عمل ارسالی برای ارتقای آگاهی کارکنان در واحدهای خارج بیمارستانی بلامانع است.

در صورت نیاز به کسب اطلاعات بیشتر با کارشناسان اداره سلامت مادران، خانمها رادیویان (شماره ۸۱۴۵۴۱۰۵) یا رحیمی (شماره ۸۱۴۵۴۹۴۵) تماس گرفته شود

دکتر محمد اسماعیل مطلق
مدیر کل دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس

